

Program profilaktyki
w
Szkole Podstawowej nr 4
w Skierniewicach

Motto:

"Nie programy pomagają, lecz mądrzy i dobrzy ludzie"
(K. A. Wojcieszek 1997)

**SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI ZOSTAŁ WDROŻONY DO REALIZACJI
UCHWAŁĄ RADY RODZICÓW
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 4 W SKIERNIEWICACH
Z DNIA 30 WRZEŚNIA 2015 R.**

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp.....	s. 3
2. Diagnoza.....	s. 4
3. Cele i zadania programu.....	s. 6
4. Struktura i treści programu.....	s. 7
5. Strategie wykorzystywane w programie.....	s. 7
6. Treści programu dla poszczególnych grup wiekowych.....	s. 8
7. Realizacja programu.....	s. 10
8. Monitorowanie i ewaluacja zadań.....	s. 15

WSTĘP

Profilaktyka to działanie stwarzające człowiekowi okazję aktywnego gromadzenia różnych doświadczeń, które powodują wzrost jego zdolności do radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Do profilaktyki zaliczyć więc należy zajęcia uczące dzieci różnych umiejętności społecznych, spotkania, podczas których rośnie wiara w siebie oraz sytuacje, w których młodzi ludzie mogą lepiej zrozumieć świat, swoich bliskich, mogą zapoznać się z wartościami, jakimi należy się w życiu kierować.

Program Profilaktyki w Szkole Podstawowej nr 4 w Skierniewicach uwzględnia w różnym stopniu wiele kierunków pracy z dziećmi, kładąc jednak szczególny nacisk na kształtowanie osobowości dziecka i wspieranie jego rozwoju - zarówno poprzez proponowane treści programowe, jak również osobisty kontakt dorosłych z dziećmi. Wynika to z założenia, że jednym z podstawowych źródeł uzależnień i niedostosowania społecznego są deficyty rozwoju emocjonalnego oraz zła adaptacja do ról i warunków życiowych. Młody człowiek o prawidłowo rozwijającej się osobowości będzie mniej skłonny zwracać się ku narkotykom i innym środkom uzależniającym.

Kształtowanie osobowości dziecka i wspieranie jego rozwoju to proces zmian. Każdy młody człowiek przeżywa bowiem wiele sytuacji, które zmuszają go do szukania nowych rozwiązań. Dlatego też celem Programu jest taki wpływ na dziecko, aby radziło sobie lepiej, bez nadmiernego napięcia, z rozwiązywaniem problemów, których dostarcza mu życie, aby rozumiało siebie, umiało współżyć z innymi i potrafiło znajdować również w samym sobie oparcie w trudnych sytuacjach.

DIAGNOZA

Z przeprowadzonych dotychczasowo ewaluacji i bieżących obserwacji Programu Profilaktyki, których celem były:

- **Ocena skuteczności działań podejmowanych przez szkołę w zakresie profilaktyki.**
  - Uczniowie czują się w szkole bezpiecznie.
  - Uczniowie wiedzą jakich zachowań oczekuje się od nich.
  - Zawierane są kontrakty wychowawcze.
  - We wszystkich klasach stworzono klasowe kodeksy postępowania, stworzono regulaminy zachowania w pracowniach, bibliotece, salach lekcyjnych, stołówce, na boisku.
  - W szkole wzmacnia się właściwe postawy: nagrody, dyplomy dla wyróżniających się uczniów.
  - Samorząd uczniowski inicjuje działania profilaktyczne.
  - Ocenia się skuteczność działań profilaktycznych i modyfikuje się je w razie potrzeb.
- **Ocena skuteczności działań podejmowanych przez szkołę w zakresie przestrzegania norm społecznych.**
  - Zachowania uczniów są analizowane a wnioski wykorzystywane do konstruowania planów wychowawczych.
  - 88,5% nauczycieli uważa, że uczniowie zazwyczaj przestrzegają ustalonych norm.
  - 78% rodziców uważa, że podejmowane działania kształtują właściwe postawy uczniów.
  - Należy mobilizować rodziców do podejmowania rozmów z dziećmi na temat zachowania bezpieczeństwa w szkole.
- **Ocena jakości stosowanych w szkole ocen zachowania uczniów.**
  - System oceniania spełnia swoją rolę.
  - 67% rodziców stwierdza, że oceny zachowania odzwierciedlają faktyczne zachowanie uczniów.
  - 98% społeczności szkolnej zna obowiązujący w szkole system oceniania uczniów.
  - Nauczyciel raz w roku przypomina obowiązujące zasady oceniania.

Należy podjąć następujące działania:

- Należy poszerzać zasób nagród i kar.
- Należy zwrócić uwagę na jasne uzasadnianie oceny zachowania.
- Kryteria ocen zachowania powinny być dostępne społeczności szkolnej.
- Należy odwoływać się do przyjętych norm.
- Należy czuwać nad umieszczeniem aktualnych informacji na stronie internetowej szkoły.
- W rozwiązywanie problemów wychowawczych należy włączać zespoły wychowawcze i rodziców.

W przypadku pojawienia się niepożądanych zachowań natychmiast podejmować będziemy działania mające na celu ich wyciszenie i wyeliminowanie.

CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cel główny:

Celem nadrzędnym szkoły jest kształtowanie ucznia bez nałogów, podejmującego świadome decyzje zdrowotne i nieprzejawiającego agresji.

Cele szczegółowe i zadania:

Cel 1. Ograniczenie i eliminowanie zachowań agresywnych i przemocy w szkole.

Zadania:

- określanie stanu przemocy i agresji w szkole,
- nabywanie przez nauczycieli i pracowników szkoły wiedzy na temat zachowań agresywnych i radzenie sobie z agresją własną i ucznia,
- ustalanie działań zaradczych na poziomie jednostki klasy i szkoły,
- organizowanie pomocy indywidualnej i zespołowej dla ofiar i sprawców agresji.

Cel 2. Opóźnienie wieku inicjacji używek - ograniczenie i eliminacja kontaktu z używkami.

Zadania:

- dostarczanie adekwatnej wiedzy na temat skutków zachowań ryzykownych,
- pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych,
- w przypadku pojawienia się problemu kontaktu z używkami - kierowanie uczniów do specjalistów,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników szkoły z zakresu profilaktyki uzależnień.

Cel 3. Umożliwienie realnej samorządności uczniów; wdrożenie do odpowiedzialności za losy własne i innych.

Zadania:

- włączenie samorządu uczniowskiego do działań profilaktycznych,
- wspieranie grup pozytywnych i organizacji działających na terenie szkoły oraz umożliwienie im działania.

Cel 4. Doprowadzenie do spójności oddziaływań profilaktycznych w relacji dom szkoła.

Zadania:

- właściwy przepływ informacji między domem a szkołą,
- określenie różnych form współpracy między nauczycielami i rodzicami,
- różnorodne wspieranie rodziny,
- edukacja rodziców,
- integrowanie szkoły i rodziców.

Cel 5. Integrowanie oddziaływań szkolnych i lokalnych poprzez współpracę z instytucjami działającymi na terenie miasta.

Zadania:

- uczestnictwo w akcjach organizowanych przez władze lokalne,
- włączanie instytucji lokalnych w szkolne działania profilaktyczne,
- poszukiwanie sponsorów w realizacji zadań profilaktycznych.

STRUKTURA I TREŚCI PROGRAMU

W działania określone w programie profilaktycznym będzie zaangażowana cała społeczność szkolna:

- dyrekcja szkoły,
- pedagog szkolny,
- zespół do spraw profilaktyki,
- samorząd uczniowski z opiekunem,
- nauczyciele,
- rodzice i opiekunowie,
- szkolna opieka medyczna,
- administracja i personel obsługi.

STRATEGIE WYKORZYSTYWANE W PROGRAMIE

1. Strategia edukacyjna.

Polega na rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych takich jak: radzenie sobie ze stresem, umiejętność podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów, porozumiewanie się interpersonalne, wzbudzanie działań umotywowanych.

2. Strategia alternatyw.

Proponuje umożliwianie młodzieży zaspokajanie potrzeb aktywności, osiągnięć, uznania, przynależności poprzez stworzenie możliwości angażowania się w jakąś pozytywną działalność: sport, teatr, koła zainteresowań i podobne.

3. Strategia informacyjna.

Jej celem jest rzetelne przekazywanie wiedzy, dostosowanej do percepcji odbiorców, na temat negatywnych skutków uzależnienia.

TREŚCI PROGRAMU DLA POSZCZEGÓLNYCH GRUP WIEKOWYCH

Kategorie:

- umiejętność radzenia sobie z sytuacjami trudnymi,
- odpowiedzialne podejmowanie decyzji.

Klasy I - III	klasy IV - VI
1. Zachęcanie do szukania pomocy w trudnych sytuacjach u osób dorosłych. 2. Uczenie reagowania na takie zjawiska jak wyłudzenie, bicie, kradzież. - poznanie numerów telefonów alarmowych, - przestrzeganie przed niebezpieczeństwami mogącymi grozić ze strony nieznajomych osób. 3. Wyrabianie umiejętności mówienia "nie" w sytuacjach grożących zdrowiu dziecka. 4. Wskazywanie pożądaných wzorców zachowań.	1. Identyfikowanie osób dorosłych godnych zaufania. 2. Wskazywanie sposobów zachowania się w sytuacjach zagrożenia agresją. 3. Uczenie sztuki odmawiania (asertywności). 4. Wyrabianie umiejętności radzenia sobie ze stresem. 5. Ustalenie norm i sankcji za nieprzestrzeganie tych norm.

Kategorie:

- obraz samego siebie,
- umiejętności interpersonalne,
- umiejętności porozumiewania się.

klasy I – III	klasy IV - VI
1. Poznanie norm zachowania. 2. Nauka tolerancji wobec innych. 3. Uczenie lepszego rozumienia siebie i innych. 4. Zachęcanie do udzielania sobie koleżeńskiej pomocy. 5. Kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów między uczniami. 6. Kształtowanie nawyków prawidłowego integrowania się z zespołem klasowym. 7. Rozpoznawanie i nazywanie własnych	1. Poznanie i przestrzeganie regulaminu ucznia. 2. Uświadamianie, że wszelkie zjawiska przemocy są naruszeniem dóbr i praw człowieka (prowadzenie rozmów na temat poszanowania godności ludzkiej i koleżeństwa). 3. Rozpoznawanie przez ucznia swoich mocnych stron poprzez ćwiczenia afirmujące, podnoszące samoocenę. 4. Kształtowanie pozytywnych relacji między rówieśnikami; jak zachować własne "ja" i

uczuć.	<p>mieć przyjaciół.</p> <p>5. Uczenie młodzieży polubownego załatwiania spraw i zaspokajania potrzeb bez agresji.</p> <p>6. Kształtowanie nawyków prawidłowego integrowania się z grupą rówieśniczą.</p> <p>7. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania własnych emocji i emocji innych.</p> <p>8. Wyrabianie umiejętności radzenia sobie z presją grupy rówieśniczej.</p> <p>9. Zachęcanie do otwartości w stosunku do nauczyciela.</p> <p>10. Rozwijanie zdolności, talentów i predyspozycji ucznia.</p>
--------	--

Kategorie:

- wpływ środków uzależniających na funkcjonowanie organizmu,
- promowanie zdrowego stylu życia.

klasy I - III	klasy IV - VI
<p>1. Zapoznanie uczniów z zasadami higieny osobistej i sposobami zdrowego odżywiania się.</p> <p>2. Zachęcanie do czynnego wypoczynku (wycieczki połączone z aktywnością sportową).</p> <p>3. Nauczenie rozpoznawania i przestrzeganie przed samowolnym spożywaniem substancji szkodliwych.</p> <p>4. Zachęcanie do uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych.</p> <p>5. Kształcenie umiejętności krytycznego przyjmowania reklam, słów piosenek, filmów.</p> <p>6. Uświadomienie uczniom, na czym polega ryzyko uzależnienia.</p>	<p>1. Zapoznanie z zasadami dotyczącymi higieny osobistej, zdrowego żywienia i higieny pracy ucznia.</p> <p>2. Zapoznanie z rolą sportu, wypoczynku i rozwijania zainteresowań.</p> <p>3. Zapoznanie z negatywnym wpływem substancji odurzających na organizm człowieka (bez przesadnego wnikania w doznania po użyciu środka).</p> <p>4. Wdrażanie do racjonalnego wykorzystania czasu wolnego.</p> <p>5. Kształcenie umiejętności krytycznego przyjmowania reklam, słów piosenek, filmów i informacji przekazywanych przez media.</p> <p>6. Uświadomienie uczniom konsekwencji prawnych wynikających ze stosowania używek.</p>

REALIZACJA PROGRAMU

Dyrektor szkoły

Zadanie 1. - Posiada podstawową wiedzę z zakresu profilaktyki.

Działania:

- podejmuje samodoskonalenie w zakresie profilaktyki - I semestr,
- uczestniczy w szkoleniach - zgodnie z kalendarzem szkoleń.

Zadanie 2. - Premiuje doskonalących się nauczycieli.

Działania:

- diagnozuje kompetencje nauczycieli w zakresie profilaktyki - I semestr,
- uwzględnia wyniki diagnozy przy przyznawaniu nagród i dodatków motywacyjnych - zgodnie z terminem przyznawania,
- uwzględnia kompetencje nauczycieli przy dokonywaniu oceny pracy - zgodnie z harmonogramem nadzoru,
- ustala zakres preferowanych szkoleń, przyjmując jako główne kryterium przydatność w realizacji celów profilaktyczno - wychowawczych – I kwartał każdego roku szkolnego.

Zadanie 3. - Koordynuje działania profilaktyczne szkoły.

Działania:

- kontroluje plany pracy wychowawczej pod kątem uwzględnienia zagadnień profilaktyki - wrzesień każdego roku szkolnego
- uwzględnia problematykę profilaktyki w planowaniu doskonalenia rady pedagogicznej - wrzesień każdego roku,
- współpracuje z organem prowadzącym i nadzorującym szkołę w zakresie realizacji programów profilaktycznych - zgodnie z określonymi terminami,
- kontroluje wykonywanie zadań profilaktycznych przez nauczycieli - zgodnie z harmonogramem.
- zapewnia szkolenie z wiedzy dotyczącej profilaktyki dla administracji i obsługi szkoły - w pierwszym roku wdrażania programu.

Zadanie 4. - Współpracuje ze środowiskiem lokalnym.

Działania:

- diagnozuje oczekiwania rodziców dotyczące działalności szkoły w zakresie profilaktyki - wrzesień/październik każdego roku szkolnego,
- ustala formy współpracy z rodzicami - październik, po dokonaniu diagnozy,
- występuje z propozycjami działań profilaktycznych w środowisku lokalnym - do końca października każdego roku szkolnego.

Pedagog szkolny

Zadanie 1. Diagnostuje stan i potrzeby środowiska.

Działania:

- monitoruje zachowania uczniów
- rozpoznaje potrzeby nauczycieli i rodziców
- koordynuje działania w zakresie profilaktyki

Zadanie 2. Współpracuje z lokalnymi instytucjami w celu zapewnienia uczniom wszechstronnej pomocy i opieki.

Działania:

- kieruje uczniów do specjalistów - według potrzeb,
- zapewnia opiekę socjalną - w miarę posiadanych środków,
- analizuje przyczyny nieobecności uczniów - na bieżąco,
- czuwa nad przestrzeganiem Konwencji Praw Dziecka - ustawicznie.

Zadanie 3. Współpracuje z dyrektorem szkoły w zakresie działań profilaktycznych.

Działania:

- zbiera i analizuje oczekiwania od wychowawców w zakresie działań profilaktycznych udziela wsparcia wychowawcom w zakresie pracy z dzieckiem nieśmiałym, agresywnym, z zaniżoną samooceną, zahamowanym emocjonalnie, nadpobudliwym, niedostosowanym społecznie - według potrzeb,
- gromadzi i udostępnia publikacje z zakresu profilaktyki - na bieżąco,
- włącza się do prowadzenia zajęć profilaktycznych z uczniami - według potrzeb

Zadanie 4. Interweniuje w sytuacjach kryzysowych.

Działania:

- podejmuje działania zgodnie z opracowaną procedurą (Dz.U. nr 26 z 31 stycznia 2003 r.).

Nauczyciele

Zadanie 1. Edukują uczniów w zakresie profilaktyki i kształcą umiejętności społeczne.

Działania:

- zdobywają i pogłębiają wiedzę z zakresu profilaktyki - na bieżąco,
- konstruują plany pracy profilaktyczno - wychowawczej - do końca września każdego roku szkolnego,
- prowadzą zajęcia na podstawie przygotowanego planu - zgodnie z terminami uwzględnionymi w planie.

Zadanie 2. Zagospodarowują czas wolny uczniów.

Działania:

- organizują wycieczki, imprezy szkolne, klasowe, konkursy, prowadzą kółka, tworzą i kultywują zwyczaje i obyczaje szkolne, - zgodnie z kalendarium imprez.

Zadanie 3. Dostarczają wzorów konstruktywnego stylu życia.

Działania:

- poprzez swoje postępowanie - w każdym kontakcie z uczniem w ciągu roku.

Zadanie 4. Pozyskują rodziców do realizacji zadań z zakresu profilaktyki.

Działania:

- ustalają oczekiwania rodziców co do działań profilaktycznych - wrzesień/ październik każdego roku,
- mobilizują rodziców do aktywnego udziału w życiu szkoły i klasy - na zebraniach rodziców i w trakcie rozmów indywidualnych,
- inspirują do lektury wartościowych pozycji traktujących o problemach uzależnień - według potrzeb,
- zachęcają rodziców do prowadzenia profilaktyki domowej - na bieżąco,
- organizują spotkania ze specjalistami we współpracy z pedagogiem - na życzenie rodziców,
- wymienia informacje o ewentualnych niepokojących sygnałach - na bieżąco.

Zadanie 5. Organizują spotkania środowiskowe z dziećmi z innych placówek.

Działania:

- planują imprezy środowiskowe - wrzesień/ październik każdego roku,
- organizują i biorą udział we wspólnych imprezach okolicznościowych - według planu.

Rodzice

Zadanie 1. Współpracują ze szkołą.

Działania:

- uczestniczą w zebraniach rodziców - według harmonogramu zebrań,
- biorą udział w pracach na rzecz klasy (imprezy klasowe, wycieczki i podobne) - według planu pracy wychowawczej.

Zadanie 2. Prowadzą profilaktykę domową.

Działania:

- określają i konsekwentnie przestrzegają jasnych reguł i zasad postępowania,
- dostarczają wiedzy na temat środków uzależniających z uwzględnieniem wieku dziecka,

- dostosowują metody wychowawcze do wieku i możliwości percepcyjnych dziecka - w całym procesie wychowania.

Zadanie 3. Są wzorem i modelują styl życia.

Działania:

- unikają ryzykownych zachowań - w całym procesie wychowawczym.

Samorząd uczniowski

Zadanie 1. Aktywizuje społeczność uczniowską do działań na rzecz szkoły i własnego rozwoju.

Działania:

- zbiera propozycje działań wynikających z potrzeb uczniów - wrzesień każdego roku szkolnego,
- określa zadania do realizacji - wrzesień każdego roku szkolnego,
- wspólnie z innymi członkami społeczności uczniowskiej realizuje poszczególne zamierzenia - od października.

Zadanie 2. Włącza się do wszystkich działań profilaktycznych prowadzonych na terenie szkoły.

Działania:

- modeluje zachowania poprzez promowanie zdrowego stylu życia - cały rok,
- przyczynia się do nawiązywania pozytywnych relacji między kolegami –cały rok.

Pielęgniarka

Zadanie 1. Podnosi wiedzę i własne kwalifikacje w zakresie profilaktyki.

Działania:

- bierze udział w kursach doskonalących - według oferty,
- zapoznaje się z najnowszymi publikacjami na temat środków uzależniających - na bieżąco.

Zadanie 2. Upowszechnia wśród uczniów, rodziców i nauczycieli wiedzę na temat zdrowego stylu życia.

Działania:

- przeprowadza pogadanki na lekcjach wychowawczych - według harmonogramu,
- udostępnia materiały dotyczące promowania zdrowego stylu życia i unikania zachowań ryzykownych - zgodnie z potrzebami,

- współuczestniczy w organizacji konkursów tematycznych - według harmonogramu.

Zadanie 3. Diagnozuje stan zdrowia uczniów.

Działania:

- zdaje okresowe sprawozdanie o stanie zdrowia i higieny uczniów - dwa razy w roku szkolnym,
- udziela porad rodzicom - według potrzeb.

Zadanie 4. Udziela indywidualnej pomocy i porad uczniom.

Działania:

- pomaga w sytuacjach kryzysowych - według potrzeb.

Administracja i personel

Zadanie 1. Posiada podstawową wiedzę do prawidłowego podejmowania kontaktów międzyludzkich.

Działania:

- bierze udział w szkoleniach na temat: „Jak nawiązywać dobre kontakty z innymi - w pierwszym roku wdrażania programu.
"Jak postępować w sytuacjach konfliktowych" - w drugim roku wdrażania programu,
"Symptomy świadczące o byciu pod wpływem środków uzależniających" - w trzecim roku wdrażania programu.

Zadanie 2. Reaguje w sytuacjach zagrożenia.

Działania:

- rozpoznaje sytuację zagrożenia i odpowiednio na nią reaguje - na bieżąco.

Zadanie 3. Nawiązuje właściwe relacje z całą społecznością szkolną.

Działania:

- postępuje zgodnie z przyjętymi normami kulturalnego zachowania – cały czas,
- podtrzymuje pozytywne relacje z uczniami, rodzicami i nauczycielami cały czas.

MONITOROWANIE I EWALUACJA DZIAŁAŃ

Realizacja działań wyznaczonych dla poszczególnych członków społeczności szkolnej będzie systematycznie monitorowana przez zespół zadaniowy.

Monitorowanie programu polegać ma na kontrolowaniu:

- Czy w rocznych planach pracy wychowawców klas i pedagoga szkolnego uwzględniono treści zawarte w szkolnym programie profilaktyki?
- Czy treści te są systematycznie realizowane i dokumentowane?
- Czy zadania przydzielone poszczególnym członkom społeczności szkolnej są wykonywane zgodnie z założonymi terminami?
- Wszystkie działania będą podlegać kontroli.